

Střetný boj. — Jeho charakteristika a zásady jeho provádění v rámci divise.

(Dokončení.)

C. Činnost k zabezpečení velení při začátku boje a příprava jeho plánovitosti.

Prvky zajišťující velení a dávající plánovitosti celé akci mohou býti shrnuty v studiu těchto okolností:

a) umístění velitele a jeho štábu na pochodu a úprava pochodu v několika proudech, orientace velitelů proudů za účelem uchopení iniciativy,

b) včasné stanovení úkolů předvoji pro střetnutí s nepřítelem,

c) rozčlenění zajišťovacích oddílů při pochodu,

d) úprava spojení.

K a). Oddíly, vstupující v boj za okolností, které za střetného boje jsou těžké již na počátku zápolení, mají býti zásadně pod přímým vlivem velitele divise, neboť jen tak možno dodati jim včas rozkazy odpovídající situaci, čímž se dá již počáteční akci nutná plánovitost. Z dalšího pak důvodu, aby velitel získal dosti času k vlastní informaci na základě osobní obhlídky právě se rozvíjející akce, je zásadou, že velitelé proudů budou v čele předvojových houfů a velitel divise u předvojového houfu hlavního proudu.

U něho pak budou taktéž všechny orgány jeho štábu, nutně potřebné k vykonávání velitelské moci, jakož i velitelé oněch jednotek, jejichž činnost musí býti přímo a co nejdříve zahájena. Tedy všichni důstojníci generálního štábu, táhnoucí s proudem, velitel předvoje, velitel dělostřelectva, velitelé předvojového dělostřelectva (event. v menším proudu i velitelé baterií), velitel letectva neb jeho zástupce, velitel zbytku divisiního jezdeckta.

Všichni tito orgánové doprovázení opět svými pomocníky tvoří

velkou družinu, dosahující mnohdy početního stavu dvou až tří jezdeckých čet.

Nebylo by výhodné, aby všechny tyto osoby táhly přímo s velitelem divise, neboť neklid, který vždy i při nejmenší nepředvídané události v takovém shluku jezdců povstává, nikterak by nepřispíval ke klidnému posouzení situace velitelem. Praktické bude proto rozdělit družinu na dvě části v intervalu za sebou pochoduujících tak, aby velitel měl okolo sebe jen ony orgány, jichž pro první okamžik nevyhnutelně potřebuje, t. j. náčelníka štábu, velitele dělostřelectva a letectva, velitele zbytku jezdeckta a velitele předvoje. Veškerý ostatní personál táhne několik set metrů za velitelem, jsa stále připraven vyhověti neprodleně jeho pokynům.

K získání času, okolnosti to při střetném boji vždy velmi důležité, se doporučuje, aby velitelé všech stupňů táhli v čele oněch jednotek, k jejichž svazu přímo náleží; velitelé brigád u velitele divise (divise v jednom proudu), velitelé pluků v čele brigád, velitelé praporů v čele pluků, velitelé rot v čele praporů.

Důležitou činností velitele divise, táhnoucí v několika proudech, jest upravit správně jich postup. Prímý vliv bude mít velitel divise jedině na proud, u něhož jest. Při střetném boji se však navazuje boj iniciativou velitelů proudů, kteří musí ovšem býti velitelem divise naprosto jasně a přesně informováni o situaci a o záměrech. Velitel divise musí stanoviti hranice, v kterých může a musí se projevit iniciativa velitelů proudů. To učiní ve směrnících, vydaných stran všeobecných a přechodných manévrových a bojových úkolů. Velitelé proudů mají býti dále nepřetržitě informováni o zvláštní situaci divise a o situaci sousedů, jakož i o pohybu a o pravděpodobných záměrech nepřítele. K úpravě pohybu proudů velmi úspěšným prostředkem je vždy osobní styk velitelů, buď přímý nebo prostřednictvím důstojníků generálního štábu.

Z jakého pramene čerpá velitel divise ony potřebné poznatky pro informaci svých velitelů proudů, které pak jsou vlastně základem jejich činnosti při srážce s nepřítelem? První podklad budou mít tyto poznatky, jako u každé operace, v úkolu diktovaném divisi vyšším velitelem, který obyčejně záleží v tom, že velitel armády určí podřízeným divisím konečný úkol dne, t. j. dosažení té oné linie, toho onoho úseku. Velitel divise nesmí svým proudům určití konečný cíl dne, nýbrž svůj úkol rozdělí na podkladě studia terénu na mapě a event. obhlídek důstojníky generálního štábu na postupné úkoly, které v pochodovém manévru musí býti podřízenými proudy řešeny. Určí, kterých bližších úseků a pásem dosáhnou proudy, v jaké sestavě a v kterém čase. Velitel divise vede proudy proti nepříтели postupně od pásma k pásmu tak, že pro každý jednotlivý a postupný pohyb vydá směrnice, jak se má proud zachováti při střetnutí s nepřítelem.

A ještě několik slov o záměrech a úvahách velitele divise. Dějiny bojů nám dokazují, že při střetném boji dosáhne úspěchu ta strana, která si rozvinutím nejkrajnější energie v jednání uchová iniciativu, dávajíc boji plánovitost přes nevyjasněnost situace a nadvládu náhodnosti. Z toho vyplývá, že si velitel musí ujasnit otázku, „co chci“ a pak důsledně trváti na provedení své myšlenky manévru, při čemž musí dbáti, aby hbitě a obezřele upotřebil svých prostředků k využití výhod a k paralysování nevýhod situace, jaká právě je.

Proto je nezbytno, aby velitel divise na příští dny vypracoval plán činnosti, který si musí úplně ujasnit do nástupu pochodu a k němuž dojde, bera v úvahu:

1. všeobecný úkol vyššího taktického svazu, k němuž patří (armády), úkol vlastní divisi diktovaný, umístění divise ve všeobecné sestavě (na křídle, vzhledem k řešení otázky zabezpečení křídla a svobodného manévru na křídle, nebo uvnitř sestavy, působí tedy v koridoru mezi sousedními proudy nebo osamoceně, vzhledem k poměru, v jakém divise je k armádě, stanovení vlastního pásma působnosti atd.);

2. úkoly stanovené a sledované v daný den sousedními jednotkami,

3. vlastnosti terénu vlastního akčního pásma,

4. nutnost zachování iniciativy náskokem v jednání, tedy předejiti nepříteli v rozčlenění,

5. že nejrychlejšího rozhodnutí lze dosáhnouti ve válce pohybné křídelním manévrem proti boku nepříteli, a tedy rozčlenění vésti vždy tímto směrem.

Velitel divise musí si však také uvědomiti, jakým způsobem může nepřítel jeho záměry překaziti. Jest ovšem pravda, že bude těžko usuzovati o možnostech nepříteli na podkladě kusých dosud zpráv, které event. mohou chyběti vůbec. Tato okolnost však nikterak nebude vaditi prozíravému veliteli, aby vycházeje v úvahách z vlastní situace nedovedl rozpoznati slabiny vlastní sestavy, jakož i všechny případy nepřátelského možného vlivu na tuto, a to tím více, věnuje-li náležitou pozornost konfiguraci terénu.

Obezřelost diktuje veliteli, aby pro zachvácení jednotlivých pásem, která budou podrženy jednotkami postupně obsazována, vzhledem k jejich terénnímu charakteru, vypracoval předběžné schema sestavy pro případ, že by v tom onom pásmu došlo k střetnutí s protivníkem. Toto schema nutno oznámiti velitelům těles, baterií a veliteli divisiho jezdeckta. V tomto schematu musí býti, aby bylo zamezeno jakékoli překvapení, předběžně řešeny otázky:

1. Úkoly, jež nutno dáti předvojům (obsazení dominujících míst terénu, důležitých k ochraně tvořící se bojové sestavy atd.).

2. Směr úsilí čelního pluku (čelních oddílů) valného voje.

3. Rozdělení a plánovitě upravení palby dělostřelectva valného voje.

4. Úkoly ostatních pluků (těles, oddílů) valného voje.

Toto schema bude vzhledem k různosti charakteru pásem určených k postupnému ovládnutí po každé jiné a nemůže býti proto stanoveno jednotně na celý den.

K b). V předcházejících odstavcích jsem mluvil o nutnosti, aby si velitel divise ujasnil bojové úkoly, jež hodlá řešiti předvojem, a aby tyto úkoly byly veliteli předvoje včas oznámeny.

Tato otázka, velmi důležitá, zasluhuje, aby se jí věnovala větší pozornost, neboť je nutno, aby velitel divise za všech okolností dal předvoji ještě před dotykem pevné instrukce, zavazující jej k plnění již konkrétního bojového úkolu.

Velitel divise táhnoucí s předvojem bude míti arci snadno možnost dáti předvoji úkol přímo před nastávající srážkou. Tentýž poměr bude moci býti zachován u všech proudů divise, kde velitel proudu má také přímý vliv na předvoj.

Na každý způsob se bude doporučovati, aby velitel při vstupu

do každého dalšího pásma postupu oznámil veliteli předvoje buď již konkrétní nebo aspoň pravděpodobný bojový úkol, který bude musit řešiti při střetnutí v daném pásmě. Důvody pro takový postup jsou: jednak, že velitel předvoje má dostatek času daný úkol promyslet, čímž nabude jeho jednání větší jistoty a uspiší spořádané rozvinutí jeho plánu manévru, jednak nelze vyloučiti možnost různorodých vlivů, z nichž neposlední je konečně i bojeneschopnost velitele (proudu) v rozhodujícím okamžiku, způsobená nepřátelskými zbraněmi, kdy by velitel předvoje, nemající pak pevných instrukcí, tápal v tmách nejistoty.

Osobní přítomnost velitele divise (proudu) u předvoje poskytuje mu možnost ještě v posledním okamžiku své dříve vydané rozkazy buď doplniti nebo podle situace jednání předvoje ještě včas upravit.

K c). Rozčlenění pochodového zajištění divise.

Válečné dějiny dokazují, že okolnosti na počátku střetného boje jsou velmi nápomocny k vytvoření takticky nevýhodné situace, totiž smíšení různých taktických svazů postupným zesilováním z hloubky, čemuž nutno se stanoviska účelnosti vedení a odolnosti taktických jednotek všemi silami čeliti.

Není tedy účelné na př. vyřadit z jednoho praporu předvoje současně rotu jako předvojový houfec, rotu jako levý a rotu jako pravý bočný voj, neboť jakmile nastane nutnost zesílit frontu z hlavního proudu předvoje novými částicemi, budou náležeti již k praporu druhému a fronta nebude rozdělena účelně na úseky praporů, nýbrž na úseky smíšených skupin různých částic s menší bojovou odolností.

Tato otázka má býti řešena vždy s těchto stanovisk:

1. že přední části pochodového zajištění mají býti jakýmsi rámcem budoucích bojových úseků předvoje,

2. že při pohybu je vedení vždy ztíženo a možno jen v ohraničené šířce, odpovídající síle taktické jednotky; proto nepřidělovati pásma širší; nutno-li však tak učiniti, je lépe do takového pásma dirigovati částice různých taktických jednotek, a to těch, které budou určeny zesílit částice posunutí vpřed anebo do boku.

Předvojové houfce, jakož i bočné voje mají míti dostatečnou odolnost, neboť musí někdy delší dobu buď zdržovati náporu nepřitele, jindy z taktických důvodů samy útočiti k dosažení výhodné linie. Čím více se střetnutí stává pravděpodobnějším, tím silnější budou houfce a bočné voje, takže v rámci divise při vstupu do pásma pravděpodobného střetnutí provede předvoj pohyb ve formě přibližovacího pochodu s prapory na různých, souběžných cestách podle úkolu a konfigurace terénu.

K d). Úprava spojení. Moudrá rozvaha štábu divise se projeví především také v předvídání možností rychlého vybudování spojení. Přednosta spojovací služby divise musí býti velmi přesně a velmi včasně informován o záměrech velitele a o průběhu operace, aby v daný okamžik uvedl účelně všechny síly v pohyb k dosažení nutného spojení, což ve válce pohybné a právě při střetném boji bude těžkým problémem. Nicméně musí býti provedeno, neboť bez něho nemůže býti nikaké plánovitosti akce, ježto by veškerý projev vůle velitelů byl nemožný.

Nutno věděti, že organizace spojení připravená pro pochod nestačí pro bitvu. Náčelník štábu a přednosta spojovací služby budou

postavení před těžký problém, záležející v správném vystižení onoho okamžiku, kdy — snad ještě před dotykem předvoje — nebo v které fázi dotyku musí býti se vši energií přikročeno k vybudování nejnnutnější spojovací sítě, neboť propasení tohoto okamžiku by zpomalilo a tím nesmírně ztížilo provedení operace. Tento úkol nelze řešiti bez jakési předcházející přípravy, studia terénu a možných taktických situací, z čehož opět vyvirá povinnost náčelníka štábu, aby pilně a svědomitě předcházející den prostudoval s předností spojovací služby všechny eventuality a podle nich vydal též příslušné informace spojovacím orgánům podřízených těles.

Těžké bude uskutečniti spojení pěchoty s dělostřelectvem. Tyto potíže musí však zdolati obaplnou snahou povolání velitelé obou zbraní na základě mírového výcviku, duchapřítomností a vynalézavostí. Pro velitele divise se vynořuje v této souvislosti otázka nesmírné důležitosti vzhledem k upotřebení dělostřelectva, zejména v prvopočátku boje, kdy jeho činnost má býti k stržení iniciativy rozvinuta v plné mohutnosti. Jak toho však dosíci, když spojení jak s velitelstvím divise, tak i s pěchotou bude naprosto nedostačné, při nejmenším však jistě v své funkci nesouvislé. Bude to zase jen situace okamžiku, která rozhodne, v jaké míře v mezích potřeby podřídí velitel divise přechodně jednotlivé dělostřelecké oddíly předvoje neb i valného voje povolaným velitelům pěchoty, dokud nejnnutnější spojovací síť nebude vybudována, aby pak dělostřelectvo bylo řízeno podle plánu manévru jediným velitelem.

Do jisté míry mohou všechny potíže spojení za střetného boje, a to především v jeho počátku, býti paralysovány okamžitou činností radiových stanic všech velitelství jimi poddělených. Pak následuje ihned budování sítě telefonické a situaci odpovídající umístění přední zpravodajské ústředny. Vybudování spojovací osy telefonem, aby se jednotky mohly na ni co nejdříve připojiti, bude vážnou starostí přednosty spojovací služby divise. Nižší jednotky nebudou obvykle užívatí telefonu, nýbrž ostatních pojitků. Spojení dozadu a na strany uskutečniti co možná ihned opticky. Sestaviti štafety pro přímá spojení pro jednotky táhnoucí vpravo a vlevo od spojovací osy je nezbytné.

Choulostivé situace ve spojení povstanou pak v průběhu střetného boje častým a nevyhnutelným přemísťováním velitelství všech stupňů. Předpisy o spojovací službě uvádějí dostatek prostředků, jak těmto nevýhodám čeliti, a bude to vždy jen osobní zdatnost povolaných činitelů, aby přiléhavým aplikováním metod dovedli spojení udržeti.

II. B o j.

A. Bude-li velitel divise v nevýhodných poměrech odkázán jediné zprávy svého dopředu posunutého jezdeckta, lze předpokládati, že se mu dostane přesnějších vědomostí o nepříteli v nejbližším případě obvykle teprv hodinu před navázáním dotyku. Jestliže přidělené lelectvo bude míti výhodné pozorovací podmínky, zvětší se tato doba přiměřené činnosti lelectva. Avšak i pouhá hodina musí postačiti pohotovému veliteli divise, aby bez zmatku dal potřebné dispoce pro zaujetí hotové sestavy divise. Budou se týkati:

1. nových rozkazů pro divisní jezdeckto působící před předvojem, pokud to bude možné,

2. stanovení nebo potvrzení úkolů předvoje,
3. nařízení dodatečných přezvědů zbytkem jezdeckta v nových směrech,
4. stanovení úkolů letectvu,
5. nařízení hlavním silám stran bojové sestavy a počátku postupu,
6. rozkazů veliteli dělostřelectva vzhledem k obhlídkám posic event. zaujetí těchto posic k podpoře předvoje,
7. rozkazů pro přednostu spojovací služby,
8. rozkazu trénům o pochodu a umístění,
9. hlášení nadřízenému velitelství.

B. Dodati divisní rozkazy vpředu působícímu jezdecktu bylo by vždy výhodné, zdaří-li se však a bude-li to vůbec možno, to rozhodne jen situace. Nicméně i bez nových rozkazů musí si činorodý velitel jezdeckta umět sám poraditi, aby pokračoval v plnění své povinnosti v zájmu celku. Divisní jezdeckto se podle svých sil musí snažit zpomaliti postup nepřítele rychlými neočekávanými přesuny a palebnými přepady, zjistiti krajní křídla nepřítele s dominujícími míst, vyzorováti směr a složení nepřátelských proudů a konečně i krajní aktivní činností vnésti nepořádek do nepřátelské sestavy vniknutím do volných prostorů mezi proudy a napadati především nepřátelské dělostřelectvo v pochodovém tvaru.

C. Úkol předvoje při střetném boji je vyjádřen slovy: zabezpečiti valnému voji volnost jednání, což v praxi znamená, aby předvoj všechnu nepřátelskou činnost svedl na sebe a chránil valný voj před předčasným zasažením do boje, aby znemožnil nepříteli rozpoznání vlastní situace, naopak však, aby vlastním postupem získal co nejvíce zpráv o nepříteli, poskytuje tím veliteli divise možnost doplniti a opravit dosud vydané dispoice, aby umožnil veliteli osobní obhlídku a zabezpečil rychlý výjezd dělostřelectva z proudu. Tyto úkoly řeší předvoj podle válečné zkušenosti vždy nejlépe energickým postupem na široké frontě se snahou, aby zachvátil dominující linie terénu v pásmě srážky. Tento úkol bude vlastně zásadní snahou předvoje proto, aby obsazením výhodné čáry vytvořil jakousi oporu pro manévr hlavních sil a umožnil všestrannou orientaci velitelů.

Činnost předvoje bude tedy buď útočná, jde-li o zachvácení dominujícího úseku, který je nebo není dosud nepřítelem obsazen, nebo obranná, když běží o udržení dosažené výhodné linie až do příchodu hlavních sil nebo v očekávání nových rozkazů velitele divise. Ale mohou nastati i okolnosti takové, že vzhledem k rozvinutým již a mohutnějším silám nepřítele, k způsobu jejich činnosti, k přílišné vzdálenosti od valného voje a k charakteru terénu provede předvoj včasný a plánovitý ústup, aby se vyhnul nebezpečí býti poražen odděleně ještě před příchodem hlavních sil.

V takovém případě, když nepřítel začal nebezpečnou křídelní operaci, bude velitelské umění velitele předvoje postaveno před těžký úkol, aby totiž slabými silami zpomalil postup nepřítele a svedl umělým ústupovým manévrem křídelní pohyb protivníka v akci čelní.

Šířka fronty při zahájení střetného boje předvojem je faktorem velmi důležitým. Boj má býti zahájen na šířce co možná největší, aby byly získány zprávy právě v prostoru co nejširším a aby nepřítel byl uveden v omyl o našich silách.

Hranice v rozšíření fronty předvoje jsou dány tím, že jednotlivé roty smějí být jen tak daleko od sebe vzdáleny, aby velitel praporu byl s to vykonávat ještě velení a aby prostory mezi jednotlivými prapory mohly být ovládány mohutnou bočnou palbou křidelních rot. Případně tedy na jeden prapor asi 15 km prostoru, pro tři předvojové prapory divise asi 4—5 km fronty, t. j. větší část všeobecného prostoru odpovídajícího bojové frontě divise. Často ovšem se stane, že rozdělení sil na této frontě předvoje bude nerovnoměrné, jestliže se na př. hlavní síla předvoje vrhne k zachycení neb udržení dominujícího úseku, mezitím co ostatní méně důležité části terénu budou drženy oddělenými rotami předvoje až do příchodu čelního pluku valného voje.

Terénním výšinám musí být věnována náležitá pozornost, neboť při soudobém způsobu válčení se veškerý boj svádí o ovládnutí výšin, protože zabezpečují úspěch v plném úkolů všech druhů, dominují nad nížinami a zvyšují odolnost, hlavně předvoje při střetném boji.

Velké rozvahy jak velitele divise, tak i velitele předvoje bude třeba tehdy, předejde-li nás protivník v obsazení dominující čáry. Před rozhodnutím, má-li být protivník vypuzen útokem předvoje, musí předcházeti svědomitá úvaha, za jakou cenu se tak může a smí stát. Velitelé musí stále mít před očima základní úkol předvoje „zabezpečiti volnost jednání valného voje“. Předvoj rozbitý předčasně útokem nebo učiněný každý další akce neschopným nemůže tento úkol splnit a valný voj musí pak jednat za podmínek velmi nepříznivých. Nelze-li plný zdar akce očekávat od krátkého úderu bez velkých ztrát, bude výhodnější určit předvoji linii méně důležitých taktických terénních míst (výšin) před nepřátelskou pozicí, která mu dovolují nárazy nepřítele úspěšně vydržeti až do ukončení bojové sestavy valného voje.

Obyčejný způsob rozvinutí sil předvoje je zesilováním jeho bočných vojů, čímž se dosáhne ihned nutného prostoru zabezpečujícího činnost valného voje a manévrová schopnost vlastních jednotek tím značně získá. Jindy, za zvláštních okolností, se rozvinou síly předvoje ne po celém prostoru, který zaujímají bočné voje, nýbrž jedním směrem, na to ono vlastní křídlo, Který z těchto dvou způsobů bude proveden, závisí na úkolu, diktovaném velitelem divise předvoji, z čehož také vyplývá nutnost, aby velitel divise v rozhodném okamžiku byl u předvoje.

Netřeba zdůrazňovati neobyčejnou důležitost akcí proti nepřátelským křídlům, jež ihned paralyzují jakoukoliv agresivní činnost jejich.

Je tedy také pro vlastní činnost důležité poučení, že jest naprosto nezbytné rychle upevniti křídla rozvinutých částí předvoje.

Šířka fronty vyžaduje také probádání otázky záloh předvoje.

K dosažení iniciativy je nutno zahájit boj nejmohutnější palbou pěchoty a veškerého dělostřelectva předvoje. Zálohy všech bojujících jednotek předvoje budou proto slabé a všeobecné zálohy předvoje nebude zpravidla vůbec. Její úlohu převzímou bojové části valného voje, především jeho dělostřelectvo.

Konečně je třeba, aby velitel divise ponechal veliteli předvoje co možná nejdéle velení nad všemi předvojovými silami a zrušil poměr předvoje teprve, když dělostřelectvo a pěchota valného voje počíná do boje zasahovati a když je vybudováno nejnutnější spo-

jení, aby nové uspořádání velení bylo provedeno bez krise, což ovšem nevylučuje, aby velitel divise odebral předvoji ona vojska, kterých předvoj k řešení úkolu nepotřebuje (ženijní) atd.

D. Uvedení hlavních sil v boj musí býti ovládáno opět zásadou uchopení iniciativy, což znamená předejiti protivníka v rozčlenění vojsk a uvedení jich v boj co možná současně na široké frontě k umožnění rychlého manévru v bok a týl nepřítele. Rozšíření fronty je vždy potud bez nebezpečí, pokud intervaly mezi různými jednotkami mohou býti postřelovány bočnou palbou pěchotní (600—800 m) a dělovou (3 km).

Nelze zapomínati, že v začátku střetného boje bude sváděn právě pro obapolné snahy po uchopení iniciativy intenzivní boj morální, projevující se v rozdávání prudkých úderů, aby protivníku nebyl poskytnut čas k nebezpečným podnikům na křídle nebo proti týlu, majícím na boj rychlý a prospěšný vliv, to podle zásady, že i v jednoduchém zápase muže proti muži onen zápasník, který je prudce napaden a držen pevně za hrdlo, bude příliš zaměstnán odražením útoků, aby mohl pomýšleti sám na útok z boku neb z týlu (Col. Grandmaison).

Tyto úvahy dokazují, že každá jednotka, která vstoupí do rayonu pravděpodobného střetnutí, musí býti tak připravena, aby se „zakousla“ do protivníka dříve, než on sám tak bude moci učiniti. Proto je nutno, aby proud hlavních sil byl závčas rozčleněn na menší a mělčí proudy (přibližovací pochod).

Takové rozčlenění hlavních sil musí býti bez výjimky ukončeno dříve, než valné voje vstoupí do pásma nepřátelské dělové palby, z toho důvodu, aby příčné pohyby mohly býti prováděny bez nebezpečí, t. j. při zachování vlastní iniciativy. Je najevo, že to bude moci býti provedeno jen při předvídaném střetném boji, nikoliv ovšem při střetném boji náhodném, kdy velitel divise dostane zprávy o nepříteli teprve v okamžiku navázání dotyku. Aby valný voj byl v takovém případě co nejdříve rozčleněn, je nutno vydati rozkazy pro rozčlenění ihned v okamžiku, kdy dojdou první zprávy o nepříteli.

I při předvídaném střetném boji nesmí se s rozkazy pro valný voj otáletí, nýbrž nutno je vydati co nejdříve, jakmile byly vydány dispoice předvoji.

Valný voj bude velitelem divise rozčleněn a v boj uveden podle plánu již předem stanoveného, zpracovaného pro postup divise v tom onom pásmu, jak o tom byla zmínka již dříve.

Při uvedení hlavního voje v boj jsou dva způsoby možné:

a) okamžité zasazení jednotek přímo z tvořící se a rozvíjející bojové sestavy, kterýžto postup bude dodržován obyčejně při střetném boji jednotek nižšího řádu nebo i jednotkami vyššími, půjde-li o to, aby úspěch předvojem dobytý byl zajištěn a bylo ho využito. Útok však nikdy nesmí býti ukvapený;

b) metodické umístění bojové sestavy divise v přípravném postavení podél určité výchozí základny a pak vyrazení k útoku, což jest obyčejným postupem v boji vyšších jednotek. Zde třeba dbáti, aby přípravné postavení nebylo příliš blízko nepřítele, nebylo vydáno nepřátelskému pozemnímu i vzdušnému pozorování, bylo kryto palbou vlastního dělostřelectva a pěchoty, která musí rychlým obsazením vpředu ležících dominujících výšin celou sestavu zajistiti.

Rozčlenění valného voje se ovšem uspíší, budou-li všichni nižší velitelé v čele jednotek, jak dříve bylo vyličeño.

Pro dělostřelectvo musí býti lehký a hladký výjezd z všeobecného proudu zajištěn.

Až do vstupu do pásma palby nepřátelského dělostřelectva možno pohyby prováděti v pochodovém tvaru se zmenšenou hloubkou k účelu rychlejšího rozvinutí.

Důležitá je dále otázka, jak usměrniti činnost dělostřelectva valného voje? Zda podříditi tyto oddíly aspoň přechodně jednotlivým velitelům rozčleňujících se pěších pluků, či sjednotiti činnost tohoto dělostřelectva v jedné ruce již od počátku? Zásadně se nedoporučuje použití dělostřelectva valného voje jako dělostřelectva doprovázejícího, t. j. přiděleného jednotlivým pěším jednotkám divise. Prvním úkolem dělostřelectva valného voje bude podpora předvoje, hlavně na jeho křídlech, kde nepřítel bude se snažit uplatnit svůj manévř k porážce předvoje. Mimoto budou se na straně protivníka brzy zde, brzy opět jinde objevovati nové síly, jejichž útočné záměry musí býti ihned paralysovány, což může nejlépe provésti jen dělostřelectvo, které takové úkoly splní jen tehdy dokonale, když jeho vedení bude sjednoceno v jedné ruce. Jen v těch případech, když nevýhodná terénní situace a obtíže ve spojení dělají jednotné vedení nemožným, budou některé dělostřelecké oddíly přiděleny přechodně přímo pěchotě a jí podříceny. Jinak zůstane při střetném boji zásadou, že vedení dělostřeleckého boje nutno ponechat v rukou velitele divisiního dělostřelectva.

Velmi kriticky se utváří situace valného voje tehdy, jestliže konfigurace terénu nedovolí včasné rozvinutí sil, když na př. v rozhodném okamžiku je valný voj ještě v defilé. Takové rozvinutí sil valného voje jest ovšem velmi složité a obtížné; často bude nutno částice, které opustí defilé, vrhnouti přímo v boj. V takovém případě je nutno, aby u východu soutěsky stál výborně informovaný důstojník generál. štábu, jenž by bez zdržení dirigoval vycházející jednotky na místo určení podle myšlenky manévřu velitele. Při tom je třeba úzkostlivě dbáti toho, aby vystupující částice nebyly dirigovány v tyl oněch, které již v boj vstoupily, aby bylo jednak zamezeno nebezpečnému nahromadění sil na nežádoucím místě, jednak pak proto, že rozhodnutí bude zásadně hledáno na křídle.

Postup rozvinutí valného voje divise nutno ovšem přizpůsobiti podle umístění divise ve všeobecné sestavě. Je-li divise včleněna, netřeba se sice starati o zajištění křídel, za to však nutno velmi pečlivě dbáti dobrého spojení se sousedy; je-li divise na křídle, nese valný voj tíži zajištění křídla a celá jeho setava bude začasté přizpůsobena této situaci. Jedná-li divise osamoceně, řeší křídelní jednotky valného voje buď samostatně nebo podle všeobecných nebo zvláštních směrnic velitele divise důležité zajištění obou odkrytých boků sestavy.

Zajímavé jest pozastaviti se u této otázky: „Je dovoleno rozvinouti valný voj ihned, jakmile se předvoj střetne s jakýmikoli silami nepřítelů, t. j. v situaci úplně nevyjasněné?“ Může se totiž státi, že takové rozvinutí hlavních sil proudu (divise) ukáže se předčasným, ježto předvoj sám pak protivníka porazí.

Zde nesmí býti opominuto, že dalekonosnost moderních zbraní může zameziti veškeré nutné bočné pohyby rozčleňujících se jednotek, hlavně v stadiu již navázaného dotyku, že situace při střet-

ném boji je vždy nevyjasněná a že na její vyjasnění čekati nelze; proto bude velmi záhodno jednati vždy podle pravidla, že je výhodnější ztráta času způsobená předčasným rozvinutím a event. opětým návratem k tvaru pochodovému, nežli býti náhle překvapen protivníkem, který nás předešel v rozčlenění.

Jaké úkoly mají býti dávány jednotkám valného voje divise v stadiu rozčleňování? Mají to býti úkoly jen manévrové či zároveň též bojové? Při střetném boji následuje po rozčlenění obyčejně ihned zaujetí bojových tvarů jednotkami; často se tyto dvě stadia kryjí tak, že nelze mezi nimi rozeznati nijaké časové hranice vůbec. Celkem možno říci, že rozčlenění a zaujetí bojových tvarů nebude u všech jednotek divisiho proudu současně, nýbrž že se bude rozvíjeti podle dané situace a schopnosti podřízených velitelů všech stupňů. Ti nesmějí očekávati žádné další rozkazy velitele divise, jsouce již dobře informováni o svých úkolech. Velitel divise učinil vše, když své síly rozčlenil a dal jednotkám odpovídající směry podle své myšlenky manévru. Kdyby dával velitel divise každé jednotce manévrové a bojové úkoly zvlášť, ztratil by tím nesmírně mnoho času. Proto bude principem pro velitele divise dáti rozkazy o dalším směru pohybu při rozvinutí (úkoly manévrové) současně s rozkazy k dosažení určitých taktických cílů (úkoly bojové).

E. Nepodaří-li se předejiti protivníka v rozčlenění a on je s to současně s námi učiniti všechna opatření, kterých se snažíme dosáhnouti sami, je jediným faktorem, který nám může zaopatřiti úspěch, rychlost v manévrování. V praxi se tato rychlost musí projevit v uspíšení všech pohybů vojska.

Jestliže v průběhu boje poznáme, že nás protivník předešel v rozčlenění v době, kdy naše sestava jest ještě v pochodovém tvaru, nebude nic jiného než v klidné rozvaze si uvědomiti, že jakýkoliv úspěch útočným postupem je nemožný. V tomto případě lze jen soustavným jednáním dosíci opětně převahy tím, že zastavíme postup nepřítele a snažíme se mu vyrvati volnost jednání. Lví podíl na této těžké práci připadne předvoji a dělostřelectvu. Předvoj vzdálený 1—1½ hodiny před valným vojem divise bude jednati velmi ostražitě, aby nebyl poražen, obsadí pásmo terénu co nejširší a zahájí svou činnost způsobem pasivním, t. j. obranou, využívající všech výhod terénu a veškeré mohutnosti všeho dělostřelectva divise. Velitel divise, byť i dodržoval přísně zásadu vystoupiti v rozhodujícím okamžiku na rozhodujícím místě všemi silami, nebude se začasté moci ubrániti nutnost zesílení předvoje některými pěšími jednotkami valného voje, čemuž se ani nesmí úzkostlivě vyhýbat, pozná-li, že by předvoj nebyl s to úlohu na sebe vloženou po dobu nutné potřeby plniti. Tato doba bude diktována nutností klidného zaujetí bojové sestavy valným vojem divise a plánovitostí uvedení tohoto voje v boj k vyrvání iniciativy z rukou nepřítele.

Veškerá činnost strany, která byla zastižena protivníkem náhle ještě v stadiu plné nepřipravenosti, bude se soustřeďovati v těchto snahách:

1. energické využití místní situace obsazením dominujících úseků, které jsou s to, aby poskytly dostatečnou obranou odolnost příslušným částem divise (předvoji často zesílenému), které tvoří oporu pro manévr všech ostatních sil a plní další úkol, zadržení nepřátelský postup na frontě co možná nejširší při nejintenzivnějším využití palby.

2. Uskutečnění bojové sestavy valných sil, odpovídající útočným záměrům a nikoliv jen úmyslu odraziti úder nepřitele.

F. Záloha velitele divise jest ovšem nezbytná, neboť vedení bez této zálohy by bylo podnikáním bezplánovitým, nemajícím nijaké rozhodnosti, ježto by veliteli divise byly vzaty všechny prostředky pro projev jeho vůle na celkový chod boje.

Síla zálohy bude závislá především na poměru divise k všeobecné sestavě. Divise osamoceně a na křídle působící vyřadí silnější zálohu než divise včleněná. Záloha, arci především z početního stavu pěchoty, bude vzata z jednotek oněch předpokládaných bojových úseků, kterým případnou podle plánu manévru úkoly rázu podřadnějšího.

Záloha před upotřebením má býti umístěna tak, aby zasazení směrem hlavního náporu mohlo býti uskutečněno vždy hladce a bez velkých přesunů. Eventuální křídelní manévr hlavní zálohy měla by vždy předcházeti obhlídka terénu důstojníky generálního štábu, neboť nenadálá překážka při rozhodujícím pohybu má obyčejně za následek krisi celé sestavy.

Včasné a situaci odpovídající zasazení zálohy na pravém místě jest jedním z prvků velitelského umění a nedá se teoreticky nikdy dostatečně osvětliti.

G. Místo velitele divise na pochodu jest, jak výše uvedeno, před hlavními silami předvoje. Při navázání dotyku opustí velitel divise osu pochodu a odebere se spěšně na dominující výšinu co možná již předem vyhlédnutou, aby mohl osobně a přímo zjistiti situaci a obhlédnouti terén, a pak bez meškání vydá všechny potřebné rozkazy povolaným činitelům.

Jakmile to učiní, může se svým štábem zaujmouti místo méně nebezpečné, avšak pro velení výhodné. Toto stanoviště musí oznámiti všem velitelům až do velitelů pěších pluků, dělostřeleckých oddílů a v sousedství působících praporů, jezdeckvu, letectvu a podle potřeby i jiným. I pak však bude ještě dále potřebí častěji během operace odebrati se opět k další osobní informaci na vhodná místa v terénu. Rozumí se, že, je-li přidělen pozorovací balon, bude ho použito k organisování nepřetržité informační činnosti pro velitele.

H. Způsob rozkazovací techniky velitele divise.

Při navazování dotyku vydává velitel předem rozkazy jednotlivě, podle možnosti a účelnosti ústně a osobně. Rozkazy musí obsahovati vždy všechny nejnutnější věci o činnosti a úkolech ostatních zbraní a dávají se těmto velitelům:

1. Veliteli předvoje (v přítomnosti velitele divisního dělostřelectva) v tomto rozsahu: povšechná situace, plán manévru velitele, úkol předvoje, zamýšlený způsob upotřebení pěchoty a dělostřelectva valného voje, stanoviště velitele divise a spojení s ním.

2. Rozkaz veliteli divisního dělostřelectva obsahuje totéž jako veliteli předvoje a dále pak ještě úkol dělostřelectva, na které straně pěchoty má předjetí, všeobecné směrnice o postavení, mají-li býti některé oddíly podrženy pěchotě a které, dispoice stran zahájení palby (ihned anebo na rozkaz), umístění divisního muničního parku, spojení s velitelem divise.

3. Veliteli valného voje (prostřednictvím ordonančního důstojníka, který si rozkaz ve všeobecných rysech poznamená), povšechná situace, úkol předvoje a dělostřelectva (jen věci nejdůležitější a v krátkých větách), pak předběžný úkol valného voje, jako: odbočit

směrem, zaujetí pohotovostního postavení, zaujetí sestavy na linii, útok (směr, cíl, akční pásma)

4. Rozkazy pro dodatečný průzkum (zbytek jezdeckta, letectvo, ženisté atd.).

5. Rozkazy o umístění divisního obvaziště, divisní šéflékař, umístění polní nemocnice.

6. Rozkazy pro bojový trén divise a pro zásobovací parky.

Rozkaz pro útok, obvykle již v ucelené formě, obsahuje:

1. Další zprávy o nepříteli a situaci sousedů.

2. Úmysl velitele.

3. Rozdělení sil.

4. Akční pásma (určená dostatečně vzad, aby zásobování bylo zjevně roztrženo, a dostatečně vpřed, aby vojska při vtržení do nepřátelské sestavy věděla, kterým směrem dále působiti).

5. Směr hlavního úsilí.

6. Spojení se sousedy a uvnitř sestavy.

7. Příděl dodatečných bojových prostředků.

8. Příští úkoly dělostřelectva.

9. Zálohy, jejich umístění, event. směr upotřebení.

10. Divisní obvaziště, muniční park, shromaždiště koní.

Z á v ě r.

Možno po tom po všem, co bylo v předcházejících článcích této studie řečeno, přiznati střetnému boji zásadní kvalifikaci jako zvláštní válečné akci s charakteristickými vlastnostmi, odlišujícími jej od boje útočného i obranného? Na tuto otázku lze podle mého názoru odpověděti kladně, neboť jak příprava, tak i provádění tohoto způsobu boje obsahují řadu charakteristických činností, skutečně odlišných od výše zmíněných válečných akcí. Příčinu toho třeba hledati v povaze střetného boje, která se již od samého počátku akce projevuje v úporné snaze o zachování volnosti v jednání.

Názory často vyslovované, že střetný boj má jen v svých počátcích, t. j. při navázání dotyku, některé zvláštnosti a že se pak v dalším průběhu promění vždy pro jednu stranu v obranu, pro druhou pak v útok a proto že není správné přiznati střetnému boji původní charakter samostatné a zvláštní válečné akce — neobstojí, přirovnáme-li způsob typické obrany a stejného útoku k způsobům vynucené obrany a útoku při boji střetném.

Při normální obraně se zřekne jedna strana volnosti v jednání dobrovolně a zásadně vždy tak zavčas, aby mohla obranu důkladně připravit. Jinak je tomu při boji střetném, kde při vnučené obraně nemůže býti řeči o plánovité přípravě obrany, která právě jest její výhodou, neboť bez náležitého zesílení terénu k využití palby, bez účelného rozčlenění sil a volné volby postavení nelze zásadně předpokládati úspěšné dosažení cíle obrany, jímž má býti obvykle přechod v aktivní činnost.

Těž útok v boji střetném se v podstatě velmi liší od typického plánovitého útoku na nepřítele v postavení, ježto protivník, který se zřekl aktivnosti, nepřekáží v rozvinutí bojové sestavy, na rozdíl od boje střetného, kde protivník vynakládá právě největší úsilí, aby překazil veškeré útočné záměry druhé strany a nedopřál jí vůbec času k zaujetí sestavy. Útok za boje střetného se tedy provádí za okolností hrozících ztrátou volnosti v jednání při sebe menší ztrátě času a energie v činnosti. Proto se provádí útok střetný na

rozdíl od útoku na postavení v poměrech často úplně nevyjasněných, ježto zásadní snaha po vyjasnění situace plánovitými převědy by vedla k ztrátě času.

V útoku na nepřítele v postavení je začasť plán manévru výsledkem metodických převědů, kdežto v boji střetném se provádí útok podle plánu stanoveného před výsledkem zpravodajské činnosti a zpráv získaných převědy a bojem předních částí se obvykle teprve v posledním okamžiku užije jen k opravě myšlenky manévru.

Náš Polní řád (GV) pojednává o střetném boji v části IV, v hlavě II-C, stati 3. Podle tohoto zařazení, kde střetný boj je projednán v rovnocenné stati jako útok na nepřítele v postavení (část IV, hlava II-C, stať 2), lze usoudit, že tento služební předpis byl zpracován se stanoviska, které co do střetného boje správně hodnotí tuto akci jako zvláštní jev válečný s původními charakteristickými znaky a vlastnostmi.

Ustanovení tohoto předpisu o boji střetném, byť i přehledně obsahoval povšechné zásady jeho provádění, trpí jako téměř všechny řady jiných armád tím, že podává nauku tohoto způsobu boje ve formě příliš zhuštěné. Krátká, ale výstižná definice boje, zdůrazňující charakteristické znaky, jako vznik boje z oboustranného pohybu, prudké zápolení o volnost v jednání, jeví se v snaze předejít protivníka v rozčlenění a jeho zatlačení do obrany, přispěla by k lepšímu pochopení zvláštních úkazů tohoto boje. Správně vystihuje předpis nutnost převahy zpravodajských orgánů, jakož i činnost předvoje a dělostřelectva. Ve vedení bitvy (strana 171) zdůrazňuje náš Polní řád velmi naléhavě naprosto nutné spojení prostředků, t. j. součinnosti dělostřelectva s pěchotou, bez kterého se nemá ani při střetném boji přikročit k útoku.

Tímto kategorickým požadavkem varuje předpis velitele divise, aby se vystříhal ukvapenosti, ke které může být snadno sveden snahou po rychlosti v jednání. Jak vidět i tato snaha musí mít své hranice, aby se operace neproměnila v bezhlavý, nervosní a bezplánovitý běh celé sestavy proti nepříteli.

Více pokynů by měl předpis obsahovat stran přípravy operace velitelem, jak přibližně v této práci vylíčeno, ovšem v náležitém možném rozsahu.

Znalost způsobu provádění střetného boje je nejvýše důležitá, ježto, jak již řečeno, všechny začáteční operace války budou mít ráz střetných bojů, jimiž armády budou sledovat cíl, aby si zajistily výhodné podmínky pro další průběh tažení.

Pravidla střetného boje budou zachována v mnohých případech i tehdy, kdy podle vnitřní podstaty bojová činnost nebude mít rázu střetného z oboustranného pohybu, na příklad když půjde o zasazení jednotky v boj, byť i na protivníka v postavení, za účelem rychlého zesílení již bojujících vlastních sil. V takovém případě bude mít rozvinutí bojové sestavy a nasazení k boji všechny vnější známky boje střetného.

Houževnatý výcvik v provádění střetných bojů v míru by měl být významnou činností hlavně v době velkých cvičení, při kterých by opět byli cvičeni zejména vyšší velitelé se svými štáby, neboť právě střetný boj pro nevyjasněnost situací skýtá nejlepší podmínky k tomu, aby si vyšší velitelé osvojili taktickou pohotovost.

Ale i další důvod, že jen ta armáda, která je z míru již vycvi-

čena napadat nepřítele kdykoliv a kdekoli, projeví ve válce nutnou aktivnost a iniciativu, nutí nás naléhavě cvičiti nejen útok na nepřítele v postavení nebo obranu, nýbrž především střetný boj.

Světová válka dokázala tuto nutnost nade vší pochybnost jasně, neboť všechny bitvy při svém zahájení byly výsledkem střetných operací, které nabyly v této válce větší důležitosti než kdykoli dříve.

Státní rotmistr Vilém NĚMEČEK, p. pl. 48 „Jugoslavie“:

Střelba za tmy.

Světovou válkou byla potvrzena zkušenost, že veškeré počátky důležitých a nebezpečných válečných operací byly podnikány většinou v noci nebo za ranního šera. Tam, kde se z různých důvodů v nebezpečném terénu pro útočníka zahajoval útok (ke konci války) ve dne, rozprostřel útočník svým dělostřelectvem umělou mlhu před linií obráncovu, před jeho důležité pozorovací body a na místa, kde tužil umístění kulometů. Odpověď na otázku, proč tak činil, je snadná:

a) Zásadní podmínka úspěchu při útoku je překvapení obránce.

b) Vzítí obránci možnost mířiti na útočníky, čímž se tito vyhnou velkým ztrátám.

c) Vědomí útočníků, že téměř neúspěšná (zvláště ve zvlněném terénu) střelba obráncova obránce deprimuje a značně snižuje jeho morální stav, ano i vnese zbabělost do jeho řad, zvýší útočnickovu odvahu a průbojnost.

d) Velitel nemůže zjistiti vážně ohrožené body přímým pozorováním z pozorovatelů a proto je vzhledem k účelnému užití záloh téměř bez moci, neboť pravdivé hlášení od podřízených velitelů nemůže z týchž důvodů dostati, a když je dostane, jest obvykle již pozdě.

Z obsahu těchto čtyř odstavců je vidět, že se noční operace právem budou těšiti oblibě. K plnému využití zbraní dojde jen tehdy, bude-li možno soustřediti palbu všech zbraní v nejkratší době na ohrožená místa. Z těchto důvodů je třeba důkladné přípravy noční střelby.

Hlavní příčina neúspěchů v obraně za tmy je ve vědomí ze zkušenosti, že střelba za noci není dostatečně účinná. A tu právě přicházíme k důležitosti studia boje za tmy, kteréžto otázce vzhledem k jejímu významu jest od vojensko-odborných kruhů věnováno méně péče, ačkoli se svou důležitostí staví do prvních řad.

Každá zbraň vykoná svou úlohu jen tehdy, je-li dokonale ovládána vojáky. Voják má jen tehdy důvěru v svou zbraň, když je přesvědčen, že jej ochrání v každé situaci, za světla i za tmy. Úspěchu bude však dosaženo jen tehdy, budeme-li náležitě připraveni a vycvičení ve střelbě ve dne, hlavně však i v noci. Přípravy pro střelbu za noci, uváděné Cvičebním řádem P-I-2b, jsou nedostatečné, s úspěchem možno z příkladků tam uvedených použiti jen kolmého a vodorovného rozsevu, ale těchto rozsevů se může málo použiti vzhledem k neodpovídajícímu terénu a proto lze je bráti jen málo v úvahu. Všechny důležité boje jsou připravovány a sváděny, pokud to je trochu možné, v terénu kopcovitém, kde útočník předpokládá pro obránce špatnou střelbu, vzhledem k různým elevačním zbraním i pro nepatrné stranové odchylky, nepatrné metné pro-